

Norden - Viden om rusmidler og samfund

Karina Luise Andersen er cand. mag. og er redaktør på STOF

STOF NR. 33 / SOMMER 2019

Velkommen til STOF nr. 33 med temaet 'Norden'.

I første halvdel af 1800-tallet blomstrede begrebet 'Norden' op som en del af romantikkens tanker om en fælles nordisk oldtid med sagaer og mytologier som fundament for et særligt kulturelt og nærmest ideologisk fællesskab. Norden og nordisk kultur blev forstået som havende en oprindelse og udvikling, der var uafhængig af antikken, som ellers kulturhistorisk blev betragtet som grundlaget for Europa og Vesten. Hvert nordisk land blev således i 1800-tallet optaget af sin egen nationale identitet, men i høj grad også af forståelsen af sig selv som en del af et unikt nordiske fællesskab med særegne kulturelle mønstre. Guldalderdigteren Adam Oehlenschläger (1779-1850) beskriver eksempelvis en særlig nordisk tilgang til alkohol i digtet 'Drikkevise':

**"O, Bacchus! rul til Jorden paa din Tønde,
Og tril den op paa dette kiære Bord;
Thi drikke nu vi agter at begynde,
Som sande Æt af Mænd fra gamle Nord"**

I STOF nr. 31 skrev seniorforsker Jeanette Østergaard fra VIVE en artikel med overskriften 'Danske unge drikker stadig meget', hvori hun fortæller, at der blandt danskerne er en opfattelse af, at "det at drikke sig fuld er noget, vi har gjort siden vikingetiden". Forståelsen af, at der er en særlig, oprindelig plads til alkohol og til beruselsen i den nordiske kultur, er udbredt, og det har, ifølge Jeanette Østergaard, blandt andet været medvirkende til, at danske unge siden 1995 har haft europarekorden i fuldskab.

Uagtet romantikkens forståelse af Norden, og nordboernes forståelse af vikinger og alkohol, så har de nordiske lande andet end geografi og potentiel drikkekultur som fællesnævner. Vi rangerer også ofte i "toppen af verden" i målinger af de mest lykkelige og lige samfund, og den nordiske velfærdsmodel – om end undertiden under pres – forener os fortsat på mange måder i ånd og idealisme og får os politisk indimellem til at sammenligne os med hinanden. Vi ved, at vi på mange måder kan prise os taknemmelige for de forudsætninger og muligheder, det giver at være nordboer. Men vi ved også, at lykken og ligheden ikke er for alle borgere i de nordiske lande.

Der findes udfordringer og forskelle, som vi – i forståelsen af, hvad Norden er og skal kunne – kan opnå større indsigt i og viden om, og der er mennesker og emner, som vi til stadighed bør vise opmærksomhed og tage vare på. Dette gælder også i høj grad på rusmiddelområdet, og det giver god anledning til at udforske Norden som tema i STOF.

STOF har bedt fagfolk fra hele Norden om at bidrage til dette nummer, og vi har glædet os til at formidle deres viden og indsigt til læserne. Læs også det spændende essay fra krimiforfatteren Helle Vincentz om alkohol og Nordens plads i hendes bøger og 'Stemmer fra Siden'-interviewet med Jacob Haugaard, der som halvt dansker og halvt færing har brede nordiske rødder. Bagsiden af dette nummer af STOF har også rødder i Færøerne; det er nemlig et uddrag af digtet 'Rolling Stones' af færingen Jóanes Nielsen. Derudover har vi i dette nummer talt med direktør ved Nordens Velfærdscenter Nina Rehn-Mendoza om rusmidler og den nordiske velfærdsmodel i serien '5 hurtige til...' og med socialmedarbejder og alkoholbehandler Søs Hald i serien 'Ildsjælene'. Søs Hald har også en særlig nordisk bred indsigt, fordi hun har grønlandsk baggrund og arbejder i Danmark med alkoholbehandling målrettet grønlandske borgere.

Rigtig god læselyst!

Karina Luise Andersen
Redaktør

1) 'Drikke-Vise for Dreiers Klub, i Anledning af den 26de November 1800'. Kbhvn. 1800. Trykt hos K. H. Seidelin. www.kalliope.org